

યુનિટ-4

મિલકતો અને દેવાંની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન-1

Verification and Valuation of Assets and Liabilities-1

પ્રકરણના મુદ્દા

1. પ્રાસ્તાવિક
2. ચકાસણીનો અર્થ
3. ચકાસણીના ઉદ્દેશો
4. ચકાસણીનું મહત્ત્વ અને ફાયદાઓ
5. ચકાસણીના સામાન્ય સિદ્ધાંતો
6. ચકાસણી અંગે ઓડિટરની ફરજો અને જવાબદારી
7. વાઉચિંગ અને ચકાસણી વચ્ચેનો તફાવત
8. મૂલ્યાંકનનો અર્થ
9. ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન વચ્ચેનો તફાવત
10. મિલકતોનું વર્ગીકરણ (પ્રકારો)
11. મૂલ્યાંકન અંગે ઓડિટરની જવાબદારી
12. જુદી જુદી મિલકતો અને દેવાંની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન
13. સ્વાધ્યાય

1. પ્રાસ્તાવિક

કોઈપણ વ્યવસાયની નાણાકીય સ્થિતિ જાણવા માટે મિલકતો (**Assets**) અને દેવાં (**Liabilities**) ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવવામાં આવેલી મિલકતો અને દેવાં સાચા છે કે નહીં તે તપાસવાની પ્રક્રિયાને મિલકતો અને દેવાંની ચકાસણી કહેવામાં આવે છે.

ઓડિટરનું મુખ્ય કાર્ય માત્ર હિસાબની પુસ્તકો તપાસવાનું નથી, પરંતુ બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવવામાં આવેલી મિલકતોનું અસ્તિત્વ, માલિકી, હક, યોગ્ય મૂલ્ય અને દેવાંની સંપૂર્ણતા પણ તપાસવાનું છે.

સરળ ઉદાહરણ

કંપનીના બેલેન્સ શીટમાં:

- મકાન ₹20,00,000
- ફર્નિચર ₹5,00,000
- સ્ટોક ₹8,00,000
- દેવાદારો ₹4,00,000
- લેણદારો ₹3,00,000

દર્શાવવામાં આવ્યા હોય તો ઓડિટરે તપાસવું પડશે કે આ આંકડા ખરેખર સાચા છે કે નહીં.

2. ચકાસણીનો અર્થ

Meaning of Verification

ચકાસણી એટલે બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવેલી મિલકતો અને દેવાંના અસ્તિત્વ, માલિકી, હક, મૂલ્ય અને અન્ય સંબંધિત બાબતોની તપાસ કરવાની પ્રક્રિયા.

સરળ ભાષામાં:

બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવેલી મિલકત ખરેખર અસ્તિત્વમાં છે, તે વ્યવસાયની માલિકીની છે અને યોગ્ય મૂલ્યે દર્શાવવામાં આવી છે કે નહીં તેની તપાસ એટલે ચકાસણી.

ચકાસણીમાં મુખ્યત્વે નીચેની બાબતો તપાસવામાં આવે છે:

- મિલકતનું અસ્તિત્વ છે કે નહીં?
- મિલકત વ્યવસાયની માલિકીની છે કે નહીં?
- તેના પર વ્યવસાયનો કાયદેસર હક છે કે નહીં?
- મિલકતનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે કે નહીં?
- મિલકત પર કોઈ બોજો (Charge) અથવા ગીરો છે કે નહીં?
- દેવાં ખરેખર ચૂકવવાના છે કે નહીં?
- તમામ દેવાં બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવવામાં આવ્યા છે કે નહીં?

3. ચકાસણીના ઉદ્દેશો

Objectives of Verification

ચકાસણીના મુખ્ય ઉદ્દેશો નીચે મુજબ છે:

1. મિલકતનું અસ્તિત્વ તપાસવું

બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવેલી મિલકત ખરેખર અસ્તિત્વમાં છે કે નહીં તે તપાસવું.

2. માલિકી તપાસવી

મિલકત પર વ્યવસાયની કાયદેસર માલિકી છે કે નહીં તે તપાસવું.

3. યોગ્ય મૂલ્યાંકન તપાસવું

મિલકત યોગ્ય અને સ્વીકાર્ય પદ્ધતિથી મૂલ્યાંકિત કરવામાં આવી છે કે નહીં તે તપાસવું.

4. દેવાંની સંપૂર્ણતા તપાસવી

વ્યવસાયના તમામ દેવાં હિસાબમાં નોંધવામાં આવ્યા છે કે નહીં તે તપાસવું.

5. ખોટી મિલકતો શોધવી

અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવી અથવા ખોટી રીતે દર્શાવેલી મિલકતો શોધવી.

6. મિલકત પરના બોજા તપાસવા

મિલકત પર કોઈ Mortgage, Charge અથવા અન્ય બોજો છે કે નહીં તે તપાસવું.

7. બેલેન્સ શીટની સાચી સ્થિતિ જાણવા

બેલેન્સ શીટ વ્યવસાયની સાચી અને યોગ્ય નાણાકીય સ્થિતિ દર્શાવે છે કે નહીં તેની ખાતરી કરવી.

4. ચકાસણીનું મહત્ત્વ અને ફાયદાઓ

ચકાસણીનું ઓડિટમાં ખૂબ જ મહત્ત્વ છે.

1. મિલકતોની સાચી સ્થિતિ જાણવા મળે છે

વ્યવસાય પાસે ખરેખર કેટલી મિલકતો છે તેની માહિતી મળે છે.

2. છેતરપિંડી શોધવામાં મદદરૂપ

ખોટી મિલકતો દર્શાવવી, મિલકત છુપાવવી વગેરે છેતરપિંડી શોધી શકાય છે.

3. બેલેન્સ શીટની વિશ્વસનીયતા વધે છે

ચકાસણીથી બેલેન્સ શીટ પર વિશ્વાસ વધે છે.

4. મિલકતોનું યોગ્ય મૂલ્ય જાણી શકાય

મિલકતો વધારે કે ઓછી કિંમતથી દર્શાવવામાં આવી છે કે નહીં તે જાણી શકાય છે.

5. માલિકીના હકની ખાતરી થાય છે

વ્યવસાયની મિલકત પર કાયદેસર માલિકી છે કે નહીં તે જાણી શકાય છે.

6. દેવાંની સાચી સ્થિતિ જાણવા મળે છે

વ્યવસાયે ચૂકવવાના તમામ દેવાં દર્શાવવામાં આવ્યા છે કે નહીં તે જાણી શકાય છે.

7. શેરધારકોને લાભ

શેરધારકોને કંપનીની સાચી નાણાકીય સ્થિતિ જાણવા મળે છે.

8. મેનેજમેન્ટને મદદરૂપ

વ્યવસ્થાપનને મિલકતો અને દેવાં અંગે સાચી માહિતી મળે છે.

5. ચકાસણીના સામાન્ય સિદ્ધાંતો

ઓડિટરે મિલકતો અને દેવાંની ચકાસણી કરતી વખતે નીચેના સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ:

1. અસ્તિત્વનો સિદ્ધાંત

મિલકત ખરેખર અસ્તિત્વમાં છે કે નહીં તે તપાસવું.

2. માલિકીનો સિદ્ધાંત

મિલકત વ્યવસાયની માલિકીની છે કે નહીં તે તપાસવું.

3. મૂલ્યાંકનનો સિદ્ધાંત

મિલકત યોગ્ય મૂલ્યે દર્શાવવામાં આવી છે કે નહીં તે તપાસવું.

4. સંપૂર્ણતાનો સિદ્ધાંત

તમામ મિલકતો અને દેવાં હિસાબમાં નોંધવામાં આવ્યા છે કે નહીં તે તપાસવું.

5. કાયદેસર હકનો સિદ્ધાંત

મિલકત પર સંસ્થાનો કાયદેસર હક છે કે નહીં તે તપાસવું.

6. દસ્તાવેજી પુરાવાનો સિદ્ધાંત

માલિકી અને વ્યવહારોને સમર્થન આપતા દસ્તાવેજો તપાસવા.

7. બોજાની તપાસ

મિલકત પર Mortgage, Charge વગેરે હોય તો તેની યોગ્ય નોંધ કરવામાં આવી છે કે નહીં તે તપાસવું.

6. ચકાસણી અંગે ઓડિટરની ફરજો અને જવાબદારી

ઓડિટરની મુખ્ય ફરજો:

1. મિલકતનું અસ્તિત્વ તપાસવું

ઓડિટરે શક્ય હોય ત્યાં સુધી મિલકતનું ભૌતિક નિરીક્ષણ કરવું.

2. માલિકીના દસ્તાવેજો તપાસવા

મકાન, જમીન વગેરે માટે Sale Deed, Title Deed જેવા દસ્તાવેજો તપાસવા.

3. યોગ્ય મૂલ્યાંકન તપાસવું

મિલકતનું મૂલ્ય યોગ્ય રીતે નક્કી થયું છે કે નહીં તે તપાસવું.

4. બોજા તપાસવા

મિલકત ગીરો મૂકવામાં આવી છે કે તેના પર કોઈ Charge છે કે નહીં તે તપાસવું.

5. દેવાંની સંપૂર્ણતા તપાસવી

કંપનીના તમામ દેવાં બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવવામાં આવ્યા છે કે નહીં તે તપાસવું.

6. જરૂરી પુરાવા મેળવવા

ઓડિટરે પોતાના નિષ્કર્ષને સમર્થન આપે તેવા પૂરતા અને યોગ્ય ઓડિટ પુરાવા મેળવવા.

7. ખોટી માહિતીની નોંધ લેવી

કોઈ ખોટી કે શંકાસ્પદ માહિતી જણાય તો તેની યોગ્ય તપાસ કરવી.

7. વાઉચિંગ અને ચકાસણી વચ્ચેનો તફાવત

મુદ્દો	વાઉચિંગ (Vouching)	ચકાસણી (Verification)
1. અર્થ	વ્યવહારોને દસ્તાવેજોના આધારે તપાસવા	મિલકતો અને દેવાંની વાસ્તવિકતા તપાસવી
2. મુખ્ય સંબંધ	આવક અને ખર્ચ સાથે	મિલકતો અને દેવાં સાથે
3. હેતુ	વ્યવહાર સાચો છે કે નહીં	મિલકત/દેવાં સાચાં છે કે નહીં

4. આધાર	વાઉચર અને દસ્તાવેજો	દસ્તાવેજો, ભૌતિક તપાસ અને અન્ય પુરાવા
5. સમય	મુખ્યત્વે વ્યવહારોની તપાસ	સામાન્ય રીતે બેલેન્સ શીટની તારીખે સ્થિતિની તપાસ
6. ઉદાહરણ	ખરીદીના બિલની તપાસ	ખરીદેલું મશીન અસ્તિત્વમાં છે કે નહીં તેની તપાસ
7. પરિણામ	વ્યવહારની સાચાઈ અંગે ખાતરી	મિલકત/દેવાંની વાસ્તવિકતા અંગે ખાતરી

યાદ રાખો:

Vouching = Transactions ની તપાસ

Verification = Assets & Liabilities ની તપાસ

8. મૂલ્યાંકનનો અર્થ

Meaning of Valuation

મિલકતનું યોગ્ય અને સ્વીકાર્ય મૂલ્ય નક્કી કરવાની પ્રક્રિયાને મૂલ્યાંકન (**Valuation**) કહેવામાં આવે છે.

સરળ ભાષામાં:

બેલેન્સ શીટમાં મિલકત કેટલી કિંમતથી દર્શાવવી જોઈએ તે નક્કી કરવાની પ્રક્રિયા એટલે મૂલ્યાંકન.

ઉદાહરણ

મશીનની મૂળ કિંમત = ₹10,00,000

ઘસારો (Depreciation) = ₹2,00,000

તો મશીનનું પુસ્તક મૂલ્ય:

₹10,00,000 – ₹2,00,000 = ₹8,00,000

એટલે બેલેન્સ શીટમાં મશીન ₹8,00,000 દર્શાવી શકાય.

9. ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન વચ્ચેનો તફાવત

મુદ્દો

ચકાસણી

મૂલ્યાંકન

1. અર્થ	મિલકત/દેવાંની વાસ્તવિકતા તપાસવી	મિલકતનું યોગ્ય મૂલ્ય નક્કી કરવું
2. મુખ્ય પ્રશ્ન	મિલકત છે કે નહીં?	મિલકત કેટલી કિંમતની છે?
3. ઉદ્દેશ	અસ્તિત્વ અને માલિકીની ખાતરી	યોગ્ય કિંમત નક્કી કરવી
4. આધાર	દસ્તાવેજો, ભૌતિક તપાસ વગેરે	હિસાબી સિદ્ધાંતો અને લાગુ નિયમો
5. સંબંધ	મિલકતની ઓળખ અને હક સાથે	મિલકતની કિંમત સાથે
6. ઉદાહરણ	મશીન ખરેખર કંપની પાસે છે કે નહીં	મશીનનું પુસ્તક મૂલ્ય કેટલું છે
7. પરિણામ	મિલકત અંગે વાસ્તવિકતા જાણી શકાય	મિલકતની યોગ્ય કિંમત જાણી શકાય

સરળ યાદ રાખવાની રીત:

Verification → “મિલકત છે?”

Valuation → “મિલકત કેટલી કિંમતની છે?”

10. મિલકતોનું વર્ગીકરણ

મિલકતોને મુખ્યત્વે નીચેના પ્રકારોમાં વહેંચી શકાય:

(A) સ્થાવર મિલકતો – Fixed Assets

લાંબા સમય સુધી વ્યવસાયમાં ઉપયોગમાં લેવાતી મિલકતો.

ઉદાહરણ:

- જમીન
- મકાન
- મશીનરી
- ફર્નિચર
- વાહનો

(B) ચાલુ મિલકતો – Current Assets

ટૂંકા ગાળામાં રોકડમાં ફેરવાય અથવા વ્યવસાયમાં ઉપયોગમાં આવે તેવી મિલકતો.

ઉદાહરણ:

- રોકડ
- બેંક બેલેન્સ
- દેવાદારો
- સ્ટોક
- બિલ્સ રિસીવેબલ

(C) અમૂર્ત મિલકતો – Intangible Assets

જે મિલકતોનું ભૌતિક સ્વરૂપ હોતું નથી.

ઉદાહરણ:

- Goodwill
- Patent
- Copyright
- Trademark

(D) કાલ્પનિક/Deferred Revenue Expenditure પ્રકારની વસ્તુઓ

કેટલાક જૂના હિસાબી વર્ગીકરણમાં એવી ખર્ચની રકમો દર્શાવવામાં આવતી હતી જેનો લાભ એકથી વધુ સમયગાળામાં મળતો હોય. આધુનિક હિસાબી ધોરણોમાં આવી વસ્તુઓને Asset તરીકે દર્શાવવાની માન્યતા પરિસ્થિતિ અને લાગુ Accounting Standards પર આધારિત છે.

11. મૂલ્યાંકન અંગે ઓડિટરની જવાબદારી

મૂલ્યાંકનની પ્રાથમિક જવાબદારી મેનેજમેન્ટની હોય છે. ઓડિટરની જવાબદારી એ છે કે મેનેજમેન્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી મૂલ્યાંકન પદ્ધતિ યોગ્ય છે કે નહીં તેની તપાસ કરે.

ઓડિટરની મુખ્ય જવાબદારીઓ:

1. લાગુ હિસાબી ધોરણો અનુસાર મૂલ્યાંકન થયું છે કે નહીં તે તપાસવું.
2. અપનાવેલી મૂલ્યાંકન પદ્ધતિ યોગ્ય અને સુસંગત છે કે નહીં તે જોવું.
3. Depreciation યોગ્ય રીતે ગણવામાં આવ્યું છે કે નહીં તે તપાસવું.
4. Stockનું મૂલ્યાંકન યોગ્ય પદ્ધતિથી થયું છે કે નહીં તે તપાસવું.
5. જૂની અથવા નકામી મિલકતો અંગે જરૂરી Provision કરવામાં આવ્યું છે કે નહીં તે તપાસવું.
6. મિલકતનું મૂલ્ય વધારે દર્શાવવામાં આવ્યું નથી તેની તપાસ કરવી.
7. મિલકતનું મૂલ્ય ઓછું દર્શાવી નફામાં ખોટી અસર કરવામાં આવી નથી તેની તપાસ કરવી.
8. જરૂરી ખુલાસા (Disclosures) કરવામાં આવ્યા છે કે નહીં તે તપાસવું.

12. જુદી જુદી મિલકતો અને દેવાંની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન

12.1 જમીન અને મકાન

Land & Building

ચકાસણી

ઓડિટરે:

- Title Deed તપાસવું.
- ખરીદીનો દસ્તાવેજ તપાસવો.
- Registration documents તપાસવા.
- જમીન/મકાન ખરેખર અસ્તિત્વમાં છે કે નહીં તે તપાસવું.
- મિલકત કંપનીની માલિકીની છે કે નહીં તે તપાસવું.
- મિલકત પર Mortgage અથવા Charge છે કે નહીં તે તપાસવું.

મૂલ્યાંકન

- ખરીદ કિંમત તપાસવી.
- Capital improvementsનો યોગ્ય હિસાબ કરવો.
- લાગુ Accounting Standards મુજબ મૂલ્યાંકન થયું છે કે નહીં તે તપાસવું.
- જમીન અને મકાનનું યોગ્ય વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું છે કે નહીં તે તપાસવું.

12.2 મશીનરી

Machinery

ચકાસણી

1. Purchase Invoice તપાસવું.
2. Machinery Register તપાસવું.
3. મશીનનું ભૌતિક નિરીક્ષણ કરવું.
4. મશીન કંપનીની માલિકીની છે કે નહીં તે તપાસવું.
5. Hire Purchase/Lease પર લીધેલી હોય તો કરાર તપાસવો.
6. મશીન પર કોઈ Charge છે કે નહીં તે તપાસવું.

મૂલ્યાંકન

મશીનની કિંમતમાંથી યોગ્ય **Depreciation** બાદનું મૂલ્ય ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.

સૂત્ર:

પુસ્તક મૂલ્ય = મૂળ કિંમત – સંચિત ઘસારો

12.3 ફર્નિચર

Furniture

ચકાસણી

- Furniture Register તપાસવું.
- Purchase Bills તપાસવા.
- ભૌતિક નિરીક્ષણ કરવું.
- જૂના અથવા નકામા ફર્નિચરની તપાસ કરવી.

મૂલ્યાંકન

મૂળ કિંમતમાંથી યોગ્ય Depreciation ઘટાડીને મૂલ્ય નક્કી કરવું.

12.4 વાહનો

Motor Vehicles

ઓડિટરે:

- Registration Certificate તપાસવું.
 - Purchase Invoice તપાસવું.
 - Vehicle Register તપાસવું.
 - વાહનનું ભૌતિક નિરીક્ષણ કરવું.
 - Insurance documents તપાસવા.
 - Loan/Hypothecation હોય તો તેની તપાસ કરવી.
 - યોગ્ય Depreciationની ગણતરી તપાસવી.
-

12.5 Goodwill

Goodwill એ વ્યવસાયની પ્રતિષ્ઠા, ગ્રાહકોનો વિશ્વાસ વગેરેને કારણે મળતું અમૂર્ત મૂલ્ય છે.

ચકાસણી

ઓડિટરે તપાસવું:

- Goodwill કેવી રીતે ઊભી થઈ?
- ખરીદેલી Goodwill છે કે આંતરિક રીતે ઊભી થયેલી?
- તેની ગણતરીનો આધાર શું છે?
- અગાઉના વર્ષ સાથે યોગ્યતા જળવાઈ છે કે નહીં?

મૂલ્યાંકન

Goodwillનું મૂલ્યાંકન લાગુ Accounting Standards અને વ્યવસાયની પરિસ્થિતિ અનુસાર કરવું.

12.6 પેટન્ટ અને Copyright

ચકાસણી

- Registration Certificate તપાસવું.
- Patent/Copyright કંપનીના નામે છે કે નહીં તે તપાસવું.
- તેની માન્યતા/સમયગાળો તપાસવો.

મૂલ્યાંકન

યોગ્ય amortisation અને લાગુ હિસાબી ધોરણો અનુસાર carrying amount નક્કી કરવો.

12.7 સ્ટોક

Stock / Inventory

સ્ટોક એ ચાલુ મિલકત છે.

ચકાસણી

ઓડિટરે:

1. Physical Stock Verificationની પ્રક્રિયા તપાસવી.
2. Stock Register તપાસવું.
3. Purchase અને Sales Records સાથે સરખામણી કરવી.
4. Closing Stockની ગણતરી તપાસવી.
5. નકામા/જૂના Stockની તપાસ કરવી.

મૂલ્યાંકન

સામાન્ય રીતે Inventoryનું મૂલ્યાંકન લાગુ Accounting Standards મુજબ **Cost** અને **Net Realisable Value**માંથી જે ઓછું હોય તે આધારે કરવામાં આવે છે.

12.8 દેવાદારો

Debtors / Trade Receivables

ચકાસણી

- Debtors Ledger તપાસવું.
- Balance Confirmation મેળવવું.
- Subsequent Receipts તપાસવી.
- Bad Debts તપાસવા.
- Doubtful Debts માટે Provision તપાસવું.

મૂલ્યાંકન

દેવાદારોમાંથી વસૂલ થવાની શક્ય ન હોય તેવી રકમ માટે યોગ્ય Provision/Allowance કર્યા પછી યોગ્ય Net Realisable Amount દર્શાવવું.

સૂત્ર:

ચોખ્ખા દેવાદારો = કુલ દેવાદારો – Bad/Doubtful Debts માટે Provision

12.9 રોકડ

Cash

ચકાસણી

- Cash Book તપાસવી.
- Cash Balanceનું ભૌતિક નિરીક્ષણ/ગણતરી કરવી.
- Cash Book અને Actual Cash સરખાવવું.
- Cashમાં કોઈ તફાવત હોય તો તપાસવું.

મૂલ્યાંકન

રોકડનું મૂલ્ય સામાન્ય રીતે તેની **Face Value** જેટલું હોય છે.

12.10 બેંક બેલેન્સ

Bank Balance

ઓડિટરે:

- Bank Statement તપાસવું.
 - Bank Reconciliation Statement તપાસવું.
 - Bank Confirmation મેળવવું.
 - Unpresented Cheques તપાસવા.
 - Outstanding Deposits તપાસવા.
 - Bank Overdraftની યોગ્ય રજૂઆત તપાસવી.
-

12.11 લેણદારો

Creditors / Trade Payables

ચકાસણી

- Creditors Ledger તપાસવું.
- Supplier Statements સાથે સરખામણી કરવી.
- Balance Confirmation મેળવવું.
- Subsequent Payments તપાસવા.
- બાકી રહી ગયેલા Creditors શોધવા.

મુખ્ય ઉદ્દેશ

બધા લેણદારો અને દેવાં બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવવામાં આવ્યા છે કે નહીં તે ખાતરી કરવી.

12.12 Bills Payable

ઓડિટરે:

- Bills Payable Register તપાસવું.
- સ્વીકારેલા Bills તપાસવા.
- Due Dates તપાસવી.
- ચૂકવાયેલા Billsના પુરાવા તપાસવા.

- બાકી Bills બેલેન્સ શીટમાં દર્શાવ્યા છે કે નહીં તે તપાસવું.

પરીક્ષા માટે ખૂબ જ મહત્વના પ્રશ્નો

લાંબા પ્રશ્નો

1. ચકાસણીનો અર્થ સમજાવી તેના ઉદ્દેશો સમજાવો.
2. ચકાસણીનું મહત્ત્વ અને ફાયદાઓ સમજાવો.
3. ચકાસણીના સામાન્ય સિદ્ધાંતો સમજાવો.
4. ચકાસણી અંગે ઓડિટરની ફરજો અને જવાબદારીઓ સમજાવો.
5. વાઉચિંગ અને ચકાસણી વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
6. મૂલ્યાંકનનો અર્થ સમજાવી તેની જરૂરિયાત સમજાવો.
7. ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
8. મિલકતોના વિવિધ પ્રકારો સમજાવો.
9. મૂલ્યાંકન અંગે ઓડિટરની જવાબદારી સમજાવો.
10. જમીન અને મકાનની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન સમજાવો.
11. મશીનરીની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન સમજાવો.
12. સ્ટોકની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન સમજાવો.
13. દેવાદારોની ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન સમજાવો.
14. લેણદારોની ચકાસણી સમજાવો.

ટૂંકા પ્રશ્નો

- ચકાસણી એટલે શું?
- મૂલ્યાંકન એટલે શું?
- Verificationના બે ઉદ્દેશો લખો.
- મિલકત એટલે શું?
- બે અમૂર્ત મિલકતોના નામ આપો.
- બે ચાલુ મિલકતોના નામ આપો.
- Vouching એટલે શું?
- Verification અને Valuation વચ્ચેનો મૂળભૂત તફાવત શું છે?
- Goodwill શું છે?
- Current Assets એટલે શું?
- Fixed Assets એટલે શું?
- ઓડિટરની Valuation અંગેની જવાબદારી શું છે?

★ પરીક્ષા માટે યાદ રાખવાના મુખ્ય મુદ્દા

Verification = અસ્તિત્વ + માલિકી + હક + બોજો + મૂલ્યાંકન

Valuation = મિલકતનું યોગ્ય નાણાકીય મૂલ્ય

Vouching = વ્યવહારોની દસ્તાવેજોના આધારે તપાસ

Verification = Balance Sheetમાં દર્શાવેલી **Assets & Liabilities**ની વાસ્તવિકતા તપાસ

Auditorની ભૂમિકા = **Management** દ્વારા કરાયેલા મૂલ્યાંકનની યોગ્યતા અને **Accounting Standards** સાથે સુસંગતતા તપાસવી.